

limbajului oral. Diversitatea acestor particularități imprimă un pitoresc deosebit limbajului oral.

Nu putea lipsi din lucrare, evident, nici oglindirea resurselor stilistice ale frazeologismelor, în general, și ale frazeologismelor-figuri de stil (epitete, metafore, comparații etc.). Un rol stilistic deosebit îl au frazeologismele în operele scriitorilor (se aduc exemple din I. Neculce, C. Negruzzi, I. Creangă, M. Sadoveanu etc.).

Acolo unde sunt prezente domeniile stilistice apare și norma lingvistică. Iată de ce I. Condrea consacră acestei probleme un spațiu aparte. Mai întâi, autoarea prezintă aspecte generale despre norma lingvistică și abaterea de la normă ca efect stilistic (abatere colective și individuale), iar apoi se referă la norma lingvistică și limbajul standard.

Este important să menționăm că la sfârșitul fiecărei secțiuni (capitol), doamna I. Condrea a prezentat surse bibliografice și diverse texte și exerciții pentru aplicații în cadrul orelor practice de stilistică. Textele și exercițiile sunt bine selectate, în funcție de aspectul și specificul temei puse în discuție.

Profesorii de limbă și literatură română, masteranzii și studenții-filologi, dar și toți acei care vor să cunoască în profunzime limba și vorbirea românească, lecturând lucrarea „Curs de stilistică” semnată de profesoara I. Condrea, vor beneficia de un ghid important în imensa lume a stilisticii și a lingvisticii contemporane.

GHEORGHE COLȚUN

Universitatea de Stat din Moldova
(Chișinău)

GHEORGHE POPA, LUCIA POPA. *Dicționar de pleonasme*. – Chișinău, Știința, 2010, 304 p.

Problema corectitudinii limbii (orale și scrise) a fost, încă din perioada de activitate a corifeilor Școlii Ardelene – Gheorghe Șincai, Samuil Micu-Clain, Petru Maior – și rămâne una de actualitate. Ceea ce mai ieri ni se părea corect, astăzi nu mai corespunde normei.

Limba este interpretată în calitate de sistem abstract de semne, logic structurate, care servește la realizarea comunicării interumane. Totodată, aceasta este interpretată ca principalul mijloc de comunicare caracteristic numai spiritualității umane, fiind practic „cel mai profund act de cultură făurit de om” (L. Wald, *Realitate*, 48). Dacă „starea de criză” (D. Irimia) prin

care se caracterizează limba română actuală sub aspect lexical și sintactic ar mai putea trece neobservată, apoi starea de confuzie în care se află limba română din perspectiva comunicării, este mult prea evidentă.

În această ordine de idei, ținem să atenționăm cititorul că *Dicționarul de pleonasme*, elaborat de prof. Gheorghe Popa și Lucia Popa se adresează nu numai specialiștilor în problemele limbii, ci și tuturor vorbitorilor de limbă română, întrucât autorii iau în discuție o problemă complicată legată de cultivarea limbii – cea a pleonasmelor lexico-semantice.

Dicționarul propriu-zis este precedat de o introducere teoretică, în care se

definesc conceptul de pleonasm, diversitatea pleonasmelor, structura pleonasmelor și originea lor. Autorii identifică atât relațiile divergente, cât și cele tangențiale ale pleonasmelor în raport cu tautologia și repetiția. Pentru a facilita consultarea dicționarului, autorii au elaborat o serie de mențiuni și indicații speciale privind utilizarea acestuia.

Necesitatea elaborării unui astfel de dicționar rezidă în dorința de a familiariza publicul cu unele dintre cele mai frecvente greșeli de limbă, care, în marea lor majoritate, sunt foarte răspândite în uzul nostru cotidian, fapt care imprimă gravitate și actualitate lucrării. Combaterea pleonasmelor, ca abateri de la exprimarea corectă, este, în primul rând, o sarcină a sistemului de învățământ. Tocmai din aceste considerente, dicționarul se adresează atât elevilor, studenților, cadrelor didactice, specialiștilor, cât și tuturor celor care vor să facă uz de un limbaj corect și elevat. *Dicționarul de pleonasm* nu își propune să sancționeze acest fenomen lingvistic, ci doar să atragă atenția asupra pericolelor care îi pândesc pe cei care nu îi acordă o suficientă atenție. Atunci când redactăm un text, ne punem câteodată întrebarea care este ortografia unui cuvânt sau a altuia. Tot așa ar trebui să procedăm și în cazul utilizării unor combinații de cuvinte: intră acestea în raporturi pleonastice sau nu?

Valoros instrument de lucru, prin spiritul științific ce stă la baza elaborării lui, acest dicționar este un instrument indispensabil în procesul de studiere a limbii române, dar și în cel de îmbogățire a vocabularului. Limba română este un fenomen complex, în permanentă ajustare și schimbare, de aici necesitatea elaborării și publicării unei astfel de lucrări care, în opinia noastră, nu trebuie să lipsească nimănui.

Dicționarul este o operă amplă (cuprinde cca 7000 de pleonasmе), fapt ce denotă complexitatea și importanța practică a problemei abordate. Dicționarul impune prin diversitatea stilistică a materialului de limbă selectat; astfel în cuprinsul lui pot fi identificați termeni din cele mai variate domenii: juridic, economic, publicistic, literar, artistic, oficial, dar și cuvinte din stilul colocvial.

Avem certitudinea că dicționarul în cauză reprezintă o colecție aproape perfectă prin care autorii, Gheorghe Popa și Lucia Popa, încearcă să prezinte și să analizeze atât pleonasmеle existente, atestate, cât și unitățile pleonastice virtuale, care ar putea să apară în uzul vorbitorilor de limbă română. Fără îndoială această lucrare este rezultatul experienței profesionale de la catedră, al studierii multiplelor erori de exprimare, pe care le-au „cules” autorii de la discipolii lor.

Dicționarul de pleonasmе al lui Gheorghe Popa și al Luciei Popa ne prezintă „erorile exprimării” care au invadat limbajul oral și scris din motive aproape neîntemeiate: fie neatenția, graba în exprimare, indiferența, ignoranța, dorința de a fi cât mai expliciti, intenția de a vorbi persuasiv, intenția de a potența afectivitatea unor cuvinte, fie, ceea ce este mai grav, necunoașterea conținutului semantic al termenilor asociați. Tocmai din acest motiv, dicționarul de pleonasmе de care vorbim este necesar, fiind în realitate un registru aproape complet al erorilor de limbă pe care trebuie să le cunoaștem pentru a le evita în vorbirea de fiecare zi. Procedând astfel, vom putea respecta proprietatea termenilor și vom asigura acuratețea limbajului nostru.

Dicționarul este o lucrare de excepție, utilă pentru orice vârstă, începând cu școlarii care vor să posedе o limbă îngrijită și cultă. Colecția de pleonasmе selectată de

autori va fi extrem de utilă și folositoare elevilor și studenților și avem certitudinea că Dicționarul va deveni o unealtă indispensabilă pentru orice bibliotecă, căci destinația de bază este să ne ajute să învățăm să ne exprimăm corect, elevat și să ne alegem cu grijă cuvintele.

Dicționarul de pleonasm al lui Gheorghe Popa și al Luciei Popa completează în mod fericit bibliografia de specialitate (dicționarele de sinonime, de omonime, de antonime, de paronime, de regionalisme, de arhaisme, de terminologie lingvistică, de științe ale limbii etc.) și corespunde unui deziderat didactic de mare actualitate, întrucât contribuie la extinderea orizontului de cunoaștere al elevilor interesați de performanțe în studiul limbii materne (olimpiade, concursuri), întrucât pune la dispoziție cunoștințe obligatorii candidaților la examenele de capacitate, de bacalaureat

sau de admitere în învățământul superior cu profil filologic.

Un *Dicționar de pleonasm* ar putea reprezenta pentru mulți dintre noi o curiozitate și-l deschidem pentru a căuta ceva anume, ca după lecturarea câtorva pagini să realizăm că ne-am lăsat furați de „peisaj” și de la cuvântul pe care îl căutasem inițial am ajuns să parcurgem dicționarul în întregime.

În concluzie, vrem să subliniem că dicționarul dat este un instrument de lucru absolut necesar ce se adresează nu numai unui public avizat în problematica lingvistică, ci și tuturor vorbitorilor de limba română care doresc să dispună de un limbaj corect, elevat și expresiv.

OLGA ȘIȘCANU-BOZ
Universitatea Pedagogică
de Stat „Ion Creangă”
(Chișinău)